

Mijn man was al geruime tijd aan vervanging toe

Editoriaal

Luc Van de Ven

De vrouw lacht me toe; het gaat veel beter met haar. Dit is ons vijfde gesprek en gezien de gunstige evolutie van haar toestand vraagt ze nu een langere tussenpauze.

“Toen ik u contacteerde, was ik in paniek. Na een huwelijk van vijftig jaar zat ik plotseling alleen in het grote huis. Dit gevoel van eenzaamheid had ik niet verwacht. Integendeel. Mijn man was al geruime tijd aan vervanging toe. Zijn beklemmende aanwezigheid werkte me danig op de zenuwen; soms hoopte ik dat hij snel zou sterven, maar dat kwam er maar niet van. Ik weet het, ge moogt zoiets niet denken, maar ge wilt niet weten hoe vaak ik hieraan heb gedacht. Hij maakte het mij ook helemaal niet gemakkelijk: steeds maar kritiek geven en vernederende opmerkingen. En vooral zijn controle: ik mocht alleen omgaan met mensen die hij goedkeurde. Een erg goede vriendin die net gescheiden was, werd voor hem een bedreiging; ik moest elk contact met haar stopzetten. Zij zou mij weleens op slechte gedachten kunnen brengen. Onze vijftigste huwelijksverjaardag werd gevierd op het gemeentehuis. Mijn man was een en al charme; iedereen prees zijn vlotheid en zijn optimisme (“Die moet toch het zonnetje in huis zijn!”). Het was een hel. Ik denk dat men dat ‘eenzaamheid’ noemt. En toen viel hij dood... eindelijk. En toch viel ik in een zwart gat. Gij zult dat zeker raar vinden, maar ik miste zijn scherpe commentaren, ook al heeft hij een groot deel van mijn leven vergald.

Maar nu gaat het veel beter. Ik heb u vorige keer al verteld dat ik in het asiel een hondje zou halen. Dat is ondertussen gebeurd. En echt, wat een zaligheid. Ik kom weer buiten, ontmoet andere mensen, voel me niet langer alleen. Tja, Sammy is de ideale vervanger.”

We zijn met Senior ondertussen beland aan het laatste nummer van de vijfde jaargang. *Tempus fugit*, en niet alleen in het leven van de sterveling. In een eerste

hoofdartikel gaat onco-seksuologe **Kristel Mulders** dieper in op het thema seksualiteit en intimiteit in de ouderenzorg, waarbij heel specifiek aandacht wordt besteed aan de wijze waarop deze onderwerpen in een gesprek aan bod kunnen komen. Dit is niet het gemakkelijkste deel van onze job, maar het hoort er gewoon bij.

Het tweede hoofdartikel handelt ook over intimiteit en nabijheid. **Eva Leyten** en **Marlies Minten** behandelen de bijzondere band die kan ontstaan tussen een oudere en diens huisdier/metgezel. Vooral de rol van de hond komt uitvoerig aan bod, alsook de mogelijkheden en beperkingen van de aanwezigheid van een hond in de ouderenzorg.

Ine Declercq en collega's gaan in hun literatuuroverzicht dieper in op vragen omtrent depressie bij bewoners van woonzorgcentra. Er worden kritische vragen gesteld over het veelvuldig gebruik van antidepressiva. Daarnaast gaan de auteurs dieper in op de mogelijkheden van non-farmacologische interventies gericht op het verminderen van depressie bij senioren.

In een vierde hoofdartikel benadrukken **Marleen Van Loo** en **Ellen Schutyser** hoe een deskundige voedingszorg kan bijdragen tot het welzijn van oudere mensen. Naast tal van concrete en gemakkelijk toepasbare richtlijnen gaan zij ook dieper in op de rol van de diëtist als partner binnen een interdisciplinaire samenwerking.

Luc Van de Ven, hoofdredacteur van *Senior*, is klinisch ouderenpsycholoog, verbonden aan de Dienst Ouderenpsychiatrie van het Universitair Psychiatrisch Centrum van de KU Leuven.

Yolande Kuin bespreekt het boek *Onbekend dus onbestaand? Seksuele gezondheid & seksueel geweld bij oudere volwassenen* van **Anne Nobels** en **Els Messelis**. In de rubriek 'De stand der wetenschap' schetsen **Maarten Laroy** en collega's de meest recente bevindingen over de cognitieve bijwerkingen van elektroconvulsietherapie, een behandeling die tegenwoordig weer frequenter wordt toegepast bij ouderen met een ernstige depressie.

In de rubriek 'Fa kruis, de kritische noot' komt een heel persoonlijke getuigenis van **Lieve Brouwers** aan bod. Zij was als slachtoffer/overlever van seksueel misbruik een van de vijftien 'uitverkorenen' die eind september een persoonlijk contact met paus Franciscus hebben meegemaakt. Ondanks het feit dat de auteur dieper ingaat op de 'zwarte bladzijden in de Kerk', blijft ze zich hoopvol uitspreken. **Geert Messiaen** gaat dan weer dieper in op het Vlaams regeerakkoord, waarbij hij vaststelt dat er nauwelijks aandacht wordt besteed aan een beleid voor ouderen.

In de rubriek 'Anders gezegd' komt dit keer **Peter Rober** aan het woord. Professor Rober is hoogleraar aan de KU Leuven, gezinstherapeut, supervisor en opleider in Context, het centrum voor Relatie- en Gezinstherapie (UPC KU Leuven). Maar in zijn tekst gaat het niet over wetenschappelijke bespiegelingen of therapeutische raad. Hij beschrijft op heel persoonlijke en ontroerende wijze zijn omgang met zijn hoogbejaarde ouders. Hoe zijn moeder steeds verder wegzinkt in dementie en hoe zijn vader (wellicht tegen beter weten in) de leefbaarheid en het samenzijn in eigen huis zo lang mogelijk tracht waar te maken.

Ten slotte een jaarlijks weerkerende 'Save the date'. Graag nodigen wij u nu al uit op het **Congres Ouderzorg** dat volgend jaar plaatsheeft op **donderdag 22 mei te Antwerpen** met als dagthema: **het contact en de communicatie met personen met dementie**. Tijdens dit congres zullen recente ontwikkelingen omtrent dit onderwerp aan bod komen.

➤ Inhoud

EDITORIAAL

Mijn man was al geruime tijd aan vervanging toe 1
Luc Van de Ven

ARTIKELS

Het kent geen leeftijd 3
Over seksualiteit en intimiteit in de
ouderenzorg
Kristel Mulders

Intimiteit en nabijheid bij ouderen 10
Ouderen en dieren, een belangrijke symbiose
Eva Leyten & Marlies Minten

FA KRUIS, DE KRITISCHE NOOT 16
Lieve Brouwers
Geert Messiaen

ARTIKEL

Depressie bij bewoners 20
Actueel literatuuroverzicht met focus op
mogelijke interventies in woonzorgcentra
*Ine Declercq, Roeslan Leontjevas, Susan van
Hooren, Patricia De Vriendt & Debby Gerritsen*

BOEKBESPREKING

Onbekend dus onbestaand? 29
*Seksuele gezondheid & seksueel geweld bij
oudere volwassenen*
Yolande Kuin

ARTIKEL

Hoe voedingszorg kan bijdragen tot het
welzijn van oudere mensen 32
Marleen Van Loo & Ellen Schutyser

DE STAND DER WETENSCHAP

ECT, depressie en cognitie 40
Het ontcijferen van een 'whodunit'-verhaal
*Maarten Laroy, Jasmien Obbels, Pascal Sienaert &
Filip Bouckaert*

ANDERS GEZEGD

Aardbeien met vanille-ijs 44
Peter Rober

BIJEENKOMSTEN

46